

Nussirprosjektet og overføringsverdi til håndtering av energikonflikter

NTRANS-seminar | 03.03.2020 | Halvor Dannevig

VESTLANDSFORSKING

Verden trenger mer kobber til det grønne skiftet

HIGH NORTH NEWS

Næringsliv Politikk Forskning Livet i Arktis Meninger Nyhetsbrev

HOME » MENINGER » KRONIKKER

Kronikk: Grønt skifte umulig uten gruver

Nationen | #Motkultur

nonse ▼

Debatt

Mineraler for det grønne skiftet

Torill Olsen kommer i et debattinnlegg 9. desember med flere påstander om gruvedrift og kapitalkrefter i forbindelse med utslippstillatelse for Nussir-prosjektet i Repparfjorden.

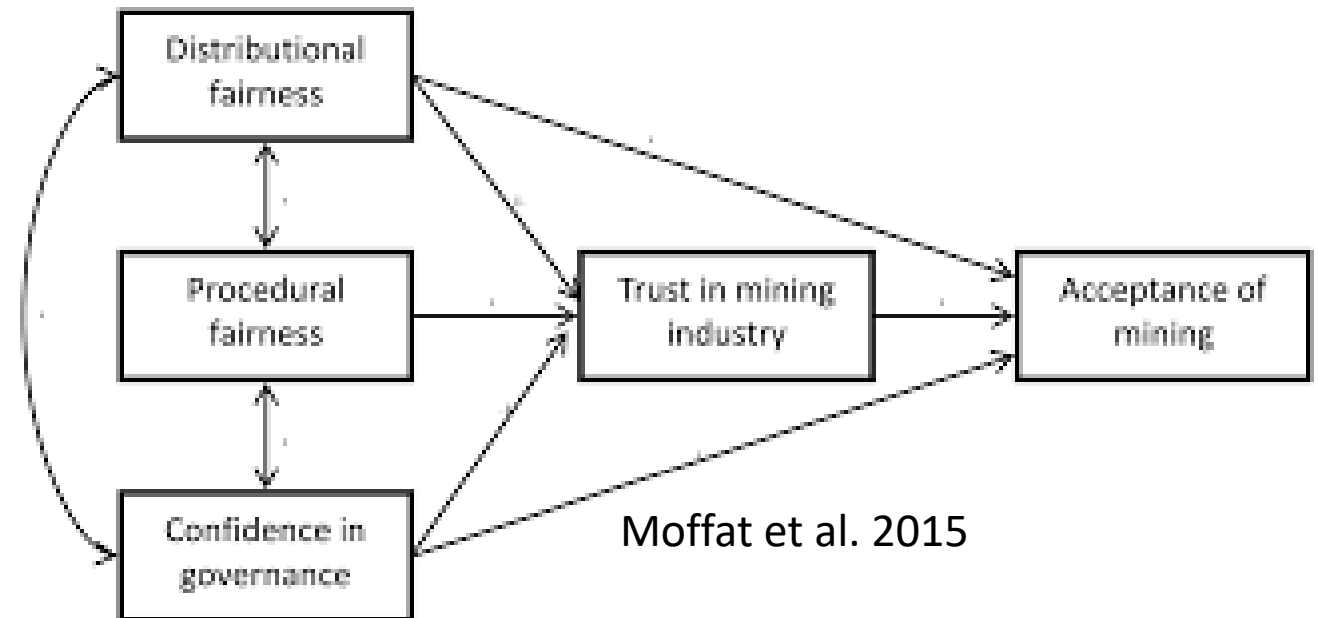
- Hvordan blir et gruveprosjekt legitimert lokalt?
- Hvilken rolle spiller kunnskap i en legitimeringsprosess?
- Relevans for studier av vindkraftetablering på land

«Social licence to operate»

Et sentralt prinsipp når gruvedrift ikke lenger er drevet frem av staten, men av multinasjonale aktører.

- Krever forhandling mellom utbygger og lokalsamfunn
- Rettferdig fordeling av byrder og gevinster (distributive justice)
- Det kreves at partene har lik tilgang til **kunnskap** om disse.
- Kreves at beslutningsprosessen er demokratisk og har lokal deltagelse (procedural justice)

Moffat et al. 2015

Legitimering av landskapsendringer ved hjelp av konsekvensutredninger

- Konsekvensutredninger (KU) er en nøkkelkomponent for å legitimere prosjekter med potensielt store negative miljøkonsekvenser.
- Kunnskapsinnhenting hindrer allikevel ikke at det ofte blir store kontroverser rundt miljøkonsekvensene av et tiltak. Ulike verdier står oftest på spill – og dette former tolkningen av kunnskapen som leveres
- KU er et klassisk eksempel på positivistiske synet på kunnskapsoverføring ("the one directional model") (Hertin et al. 2009)
 - Forskningen er forventet å gi verdinøytrale, objektive svar på komplekse spørsmål til politikerne.
- Når politikere vil overlate beslutningen om komplekse spørsmål til forskningen, flytter konflikten seg til kunnskapsgrunnlaget. Nissen følger med på lasset.

"The predictable consequence of using science in politics is that both sides consult their own scientific experts"
(Douglas, 1992: 33).

Det juridiske rammeverket for å åpne gruver i Norge

- Letelisens og muting -> Direktoratet for mineralforvaltning
- Reguleringsplan -> **Kommunen**
 - 1. Planprogram – Vedtas av kommunestyret
 - 2.1 Konsekvensutredning
 - 2.2 Reguleringsplan Vedtas av kommunestyret
- Utslippstillatelse med konsekvensutredning-> Miljødirektoratet
- Driftstillatelse-> Direktoratet for mineralforvaltning

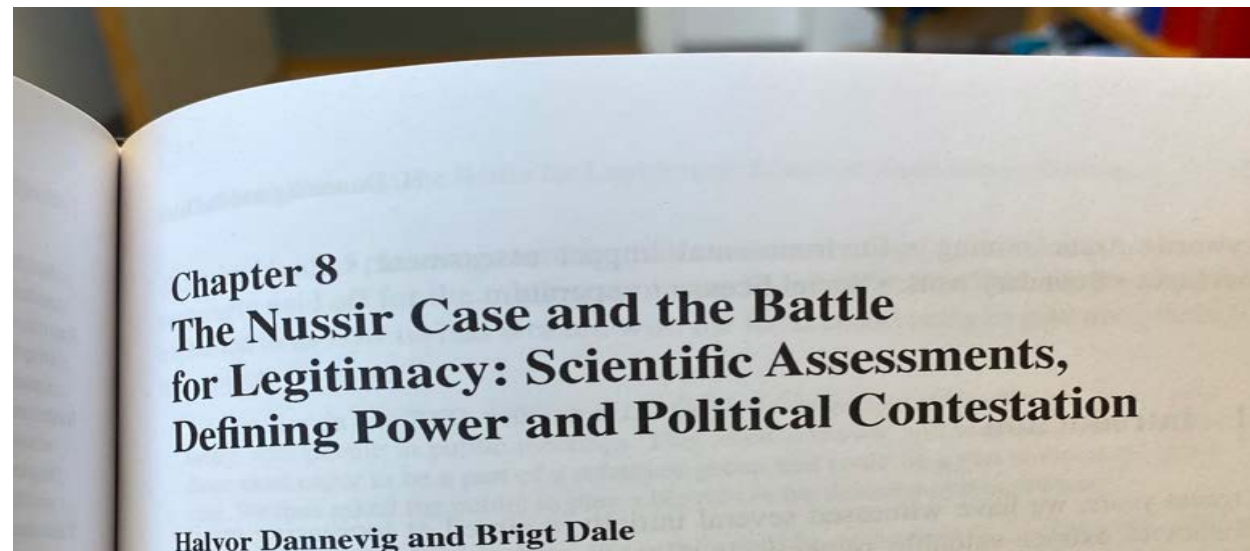
= krever godkjenning etter tre ulike lover: Mineralloven, Forurensingsloven og Plan og bygningsloven.

Case og metode

- Presentasjonen er basert på ARCTICFRONT-prosjektet 2014-2017
- 16 intervjuer i Kvalsund, Alta og Hammerfest
- Deltagelse på to folkemøter
- Gjennomgang av mediedekning
- Dokumentanalyse av KU og plandokument.

Presentert i:

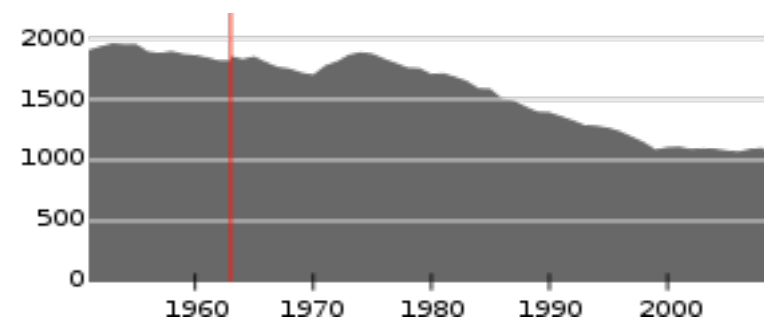

Det foreslåtte prosjektet i Finnmark: Nussir kobbergruve

- **<1000 innbyggere**
 - 1300 hytter
- **Gruvedrift 1973-1978**
 - Fjorddeponi
- **2005 Nussir ASA får mutingsrett og gjør to store kobberfunn**
- **2020 Kvalsund slås sammen med Hammerfest**

Befolkningsutvikling i Kvalsund

Nussirs vei til godkjenning

- 2008-2009 Nussir organiserer folkemøter og nedsetter en innbyggerkomitee.
- 2010: Kommunestyret godkjenner planprogram, høringsuttalelser får ingen betydning for konsekvensutredning.
- 2011: Reguleringsplanen godkjennes av kommunestyret
 - Innsigelse fremmes av fylkesmammenn i Finnmark, saken går til departementet.
- 2011: Søknad om utslippstillatelse
 - 2012 critical hearing statements submitted by Institute for Marine Research and Directorate of fisheries
 - Additional EIA reports requested by the EPA.

Nussir-gruva landet historisk milliardkontrakt

Naturvernere raser mot Hammerfest kommune.

2011-2017

- Supplerende undersøksler knyttet til fjorddeponi etter krav fra Miljødirektoratet

2014 Kommunaldepartementet godkjenner reguleringsplanen

2015 Klima- og miljøverdepartementet godkjenner utslippstillatelsen

2016 Søknad om driftskonsesjon sendes til Direktoratet for Mineralforvaltning

- 2019 Driftstillatelse fra Nærings- og handelsdepartementet (egentlig DMF)
 - Ankes av sametinget
- 2020 Driftskonsesjon opprettholdes av kongen i statsråd.
- 2020 Nussir ASA inngår kontrakter om salg av kobber og om bygging og drift av gruve

Årsaken til konflikt

Varsler rettssak etter at Nussir fikk gruvetillatelsen

Konsekvensene av å starte gruvevirksomhet midt i hjerte av et reinbeitedistrikt er fatale, ifølge rein driftsutøvere.

FATALE KONSEKVENSER: Fjærr-reinbeitedistrikt har klaget på gruvetillatelsen som staten har gitt Nussir, fordi det vil

Ságat

Nr. 215 - Laksefj, lørdag 6. november 2015 - 87. årgang
Lørdag, 6. november 2015 - 87. årgang

- Nussir kan bli en giftbøl

Ulike verdier og innramming av kunnskap om etablering av sjødeponi

"De største konfliktene ved fjorddeponiet kunne vært unngått ved å flytte det lenger ut i fjorden» Tidligere næringsjef i kommunen

"Jeg må bare stole på det som står i konsekvensutredningen"
Fylkestingsmedlem i næringsutvalget, Finnmark

"(instituttet) som har produsert konsekvensutredningene er i lomma på Nussir»

Hearing statement by regional NGO

"Jeg er villig til å gi en juridisk bindende garanti på at laksefisket ikke vil ta skade av fjorddeponiet". NUSSIR CEO

"Det er umulig å sette seg inn i og forstå en konsekvensutredning på 2000 sider." Ordføreren i Kvalsund (2015).

Ved å overlate beslutningen om det er riktig med fjorddeponi til kunnskapsgrunnlaget, vil kampen stå om dette, og det tilsløres at beslutningen om deponi eller ikke er politisk og dreier seg om hvilke verdier som skal prioriteres

Aftenposten

A-magasinet

Oslo

Sport

Meninger

Søk

Q

Meny

Ja til konsekvensutredning var ja til gruve og fjorddeponi | Halvor Dannevig og Brigit Dale

Halvor Dannevig Forskningsleder, Vestlandsforskning

Brigit Dale Forsker, Nordlandsforskning

27. februar 2019

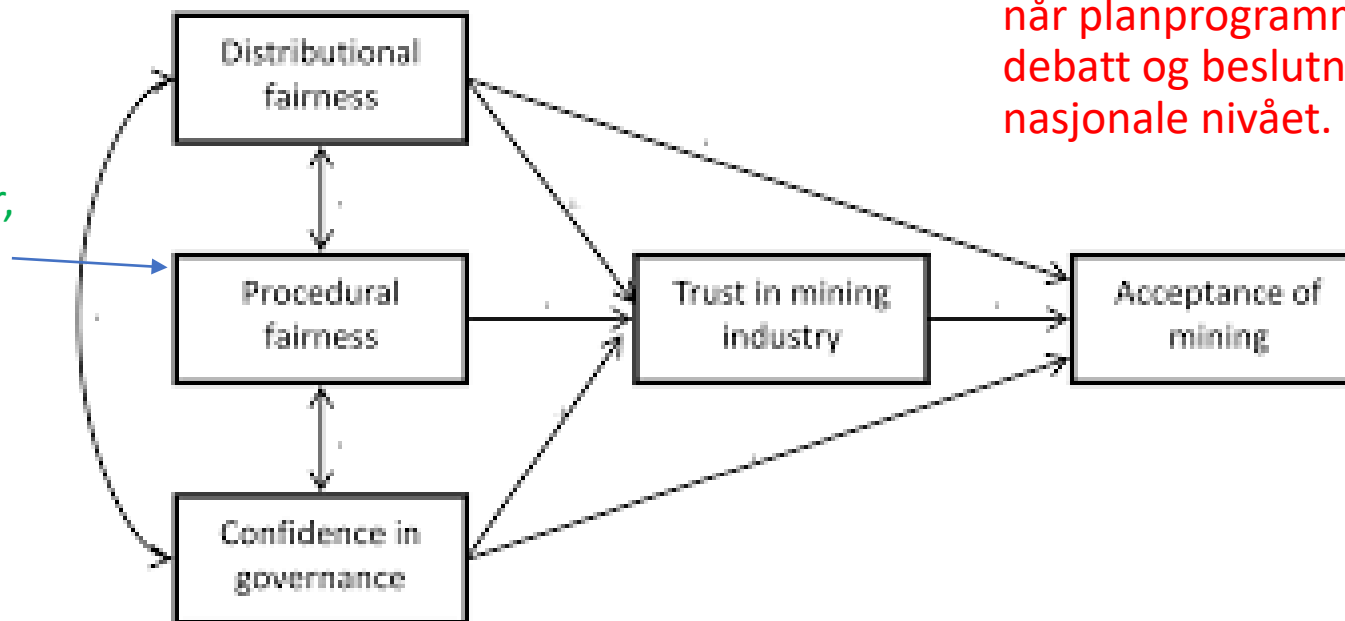

Hvordan etablere legitimitet lokalt?

Lokal referansegruppe med innflytelsesrike borgere + folkemøter
Nussir lover arbeidsplasser og lokalt næringsfond

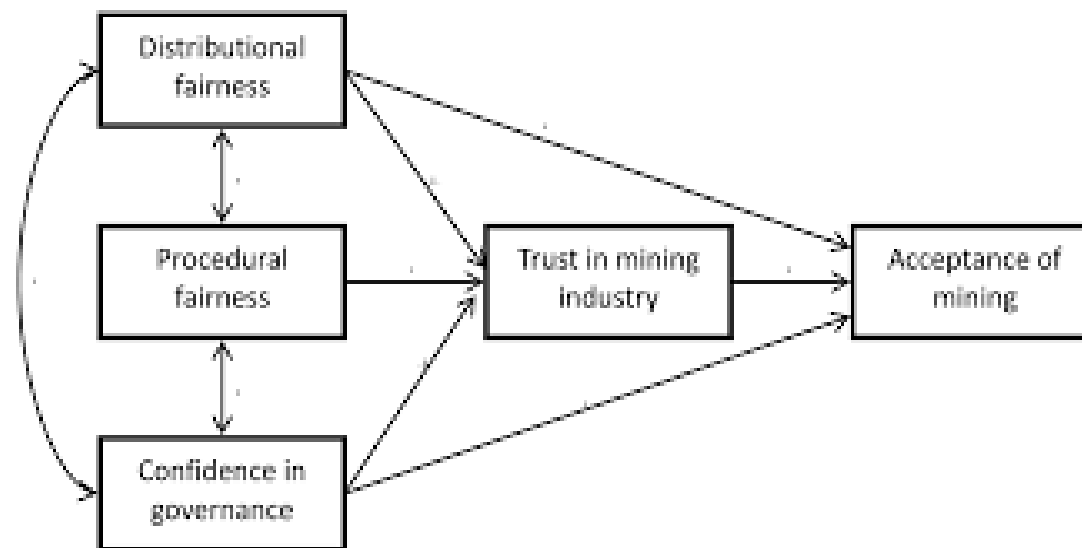
Planlegging etter plan- og bygningsloven (kommunestyret avgjør, høringer)

- KU inkluderer ikke «lokal kunnskap» og er heller ikke «samprodusert»
- Motstandere lykkes med å fremstille KU-produsenter som å være i «lomma» på utbygger.
- I realiteten avgjøres den lokale beslutningen når planprogrammet vedtas – deretter flytter debatt og beslutningsmyndighet seg til det nasjonale nivået.

Relevans for analyser av lokal aksept av vindkraft

- Nussis har evnet å skape en forestilling om at de vil gi store positive lokale og regionale ringvirkninger.
- Saksbehandling etter PBL sikrer lokal medbestemmelse = legitimitet.
 - Noe lignende er vel på gang for vindkraft
- Motstand dominert av ikke-lokale aktører
 - Kritikk av KU dominerer i de første årene.
- Kampen om legitimitet handler om KUens kredibilitet.
- Siden 2018 (ish). Gruvedriften blir forsøkt rammet inn som forutsetning for det «grønne skiftet».

»(...) **transformation** can be understood as a boundary object, and different actors perform different sorts of boundary work to adapt the boundary object of 'transformation' to fit their agendas.»

Verden trenger mer kobber til det grønne skiftet

Takk for meg!

Halvor Dannevig

Mob: +47 97676397

E-post: hda@vestforsk.no

Kilder

- Amundsen, H., & Hermansen, E. A. (2020). Green transformation is a boundary object: An analysis of conceptualisation of transformation in Norwegian primary industries. *Environment and Planning E: Nature and Space*, 251484862093433. <https://doi.org/10.1177/2514848620934337>
- Dannevig, H., & Dale, B. (2018). The Nussir Case and the Battle for Legitimacy: Scientific Assessments, Defining Power and Political Contestation. In S. B. Dale B., Bay-Larsen I. (Ed.), *The Will to Drill - Mining in Arctic Communities*. (pp. 151–174). https://doi.org/10.1007/978-3-319-62610-9_8.
- Douglas, M. (1992). *Risk and Blame: Essays in Cultural Theory*. New York, Routledge.
- Koivurova T, Buanes A, Riabova L, et al (2015) “Social license to operate”: a relevant term in Northern European mining? *Polar Geography* 513:1–34. doi: 10.1080/1088937X.2015.1056859
- Moffat, K., Lacey, J., Zhang, A., & Leipold, S. (2016). The social licence to operate: a critical review. *Forestry: An International Journal of Forest Research*, 89(5), 477-488.
- Ney, S. (2009). *Resolving Messy Policy Problems: Handling Conflict in Environmental, Transport, Health and Ageing Policy* (Science in; S. Rayner, ed.). London: Earthscan.
- Prno J, Scott Slocombe D (2012) Exploring the origins of “social license to operate” in the mining sector: Perspectives from governance and sustainability theories. *Resources Policy* 37:346–357. doi: 10.1016/j.resourpol.2012.04.002